OMA MAJA – RIIA 23

„Sõjalise kateeder välja ja maja molekulaarbioloogidele…“ Üliõpilaste näljastreik 13. aprillil 1989. Streigivad Indrek Kannik ja Ivo Rull

Alates 25. juulist 1990 anti rektori käskkirja alusel MRI käsutusse õppehoone Riia 23.

1967ndast aastast kuni selle ajani oli majas asunud ülikooli sõjalise õpetuse kateeder. Kateedri väljakolimine ja maja vabastamine ei läinud sugugi libedalt ning võttis oodatust kauem aega. Renoveerimistöödega sai ülikooli ehitusosakond alustada 1991. aastal. Väga rasketes majanduslikes tingimustes suutis MRI direktor prof Ain Heinaru renoveerimise lõpuni viia ning 1994. aasta sügisel said kuus õppetooli kolida oma uude hoonesse.

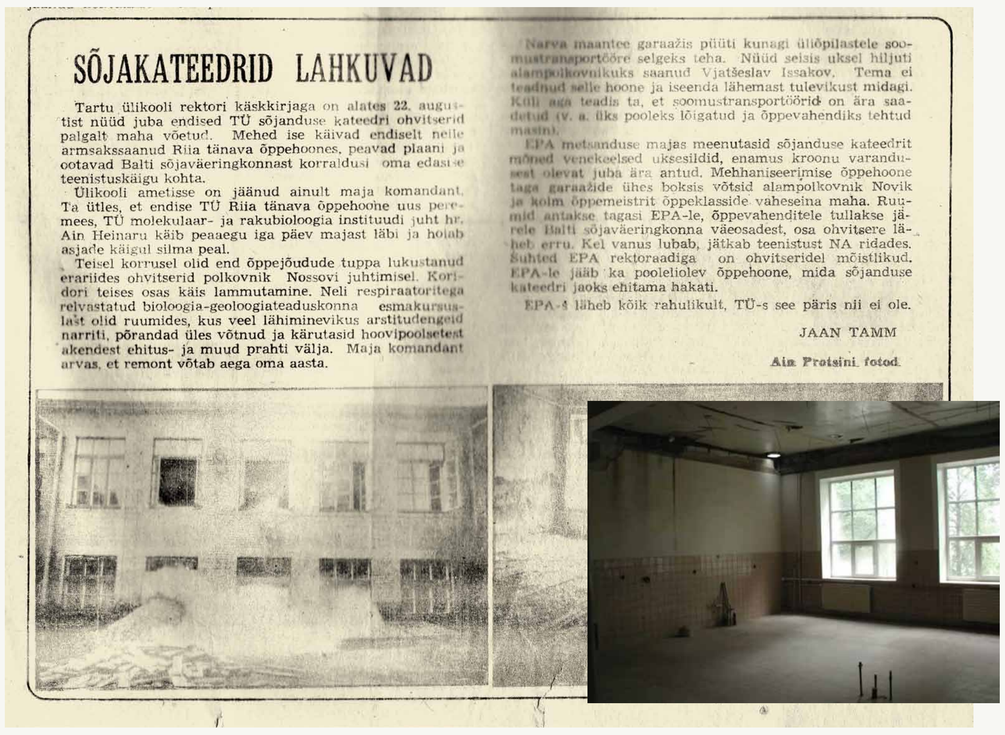

SÕJAKATEEDRID LAHKUVAD

Tartu ülikooli rektori käskkirjaga on alates 22. augustist nüüd juba endised TÜ sõjanduse kateedri ohvitserid palgalt maha võetud. Mehed ise käivad endiselt neile armsakssaanud Riia tänava õppehoones, peavad plaani ja ootavad Balti sõjaväeringkonnast korraldusi oma edasise teenistuskäigu kohta.

Ülikooli ametisse on jäänud ainult maja komandant. Ta ütles, et endise TÜ Riia tänava õppehoone uus peremees, TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi juht hr. Ain Heinaru käib peaaegu iga päev majast läbi ja hoiab asjade käigul silma peal.

Teisel korrusel olid end õppejõudude tuppa lukustanud erariides ohvitserid polkovnik Nossovi juhtimisel. Koridori teises osas käis lammutamine. Neli respiraatoritega relvastatud bioloogia-geoloogiateaduskonna esmakursuslast olid ruumides, kus veel lähiminevikus arstitudengeid narriti, põrandad üles võtnud ja kärutasid hoovipoolsetest akendest ehitus- ja muud prahti välja. Maja komandant arvas, et remont võtab aega oma aasta.

Narva maantee garaažis püüti kunagi üliõpilastele soomustransportööre selgeks teha. Nüüd seisis uksel hiljuti alampolkovnikuks saanud Vjatšeslav Issakov. Tema ei teadnud selle hoone ja iseenda lähemast tulevikust midagi. Küll aga teadis ta, et soomustransportöörid on ära saadetud (v. a. üks pooleks lõigatud ja õppevahendiks tehtud masin).

EPA metsanduse majas meenutasid sõjanduse kateedrit mõned venekeelsed uksesiildid, enamus kroonu varandusest olevat juba ära antud. Mehhaniseerimise õppehoone taga garaažide ühes boksis võtsid alampolkovnik Novik ja kolm õppemeistrit õppeklasside vaheseina maha. Ruumid antakse tagasi EPA-le, õppevahenditele tullakse järele Balti sõjaväeringkonna väeosadest, osa ohvitsere läheb erru. Kel vanus lubab, jätkab teenistust NA ridades. Suhted EPA rektoraadiga on ohvitseridel mõistlikud. EPA-le jääb ka pooleliolev õppehoone, mida sõjanduse kateedri jaoks ehitama hakati.

EPA-st läheb kõik rahulikult, TÜ-s see päris nii ei ole.

JAAN TAMM

Ain Protsini fotod.

Paremal:
Edasi, 8. september 1990

Riia 23 pidulik avamine emakeelse ülikooli 75. aastapäeva ürituste raames 30. novembril 1994

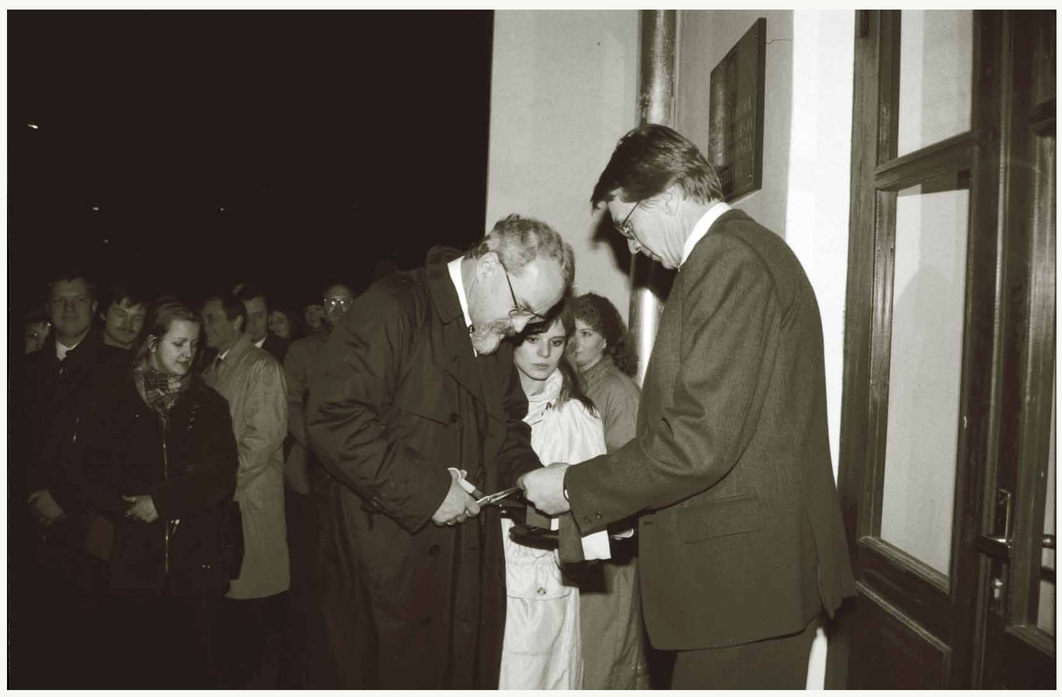

Linti lõikavad TÜ rektor prof Peeter Tulviste ja TÜMRI direktor prof Ain Heinaru

Vastremonditud saalis peab peokõnet prof Toivo Maimets

TÜMRI direktorit prof Ain Heinaru õnnitleb TÜ prorektor prof Jaak Aaviksoo

Peokõne samas saalis nõukogude armee aastapäeval 1980

Oo… kingitused

Elagu!

Mälestustahvel Riia 23 saali seinal

Aastad enne ülikooli

Aastatel 1828–1889 tegutses Riia tänaval riiklikul ülalpidamisel seisev Tartu Elementaarkooliõpetajate Seminar. Sisseastujatelt nõuti teadmisi 2-klassilise kreiskooli kursuse ulatuses. Õppetöö seminaris kestis kaks aastat ja toimus saksa keeles. Kogu tegevusaja jooksul sai seminaris hariduse 505 noormeest. Seminaristid pärinesid põhiliselt talupoegade ja käsitööliste perekondadest.

Esialgne koolihoone oli madal maja, mis ehitati 19. saj II poolel kahekorruseliseks.

Pärast Vabadussõda sai seoses algkoolide võrgu korrastamisega kooli nimeks XV algkool. Koolis õppisid endiselt ainult poisid. 1920. aastal vastu võetud „Avalikkude algkoolide seaduse" kohaselt oli algkool 6-klassiline, emakeelne, maksuta ja ilmalik.

Linnakool Riia tänaval aastatel 1903 ja 1912

Linnakool oli vene õppekeelega ja andis rakendusliku iseloomuga teadmisi. Õpingud lõpetanud poisid leidsid kergesti tööd eraettevõtetes ja riigiasutustes. Linnakoolist pääses edasi õppima rakendusliku suunaga koolidesse (kommertskool, sõjakool, õpetajate instituut jms). Õppetöö kestis tavaliselt neli aastat. 1913. a muudeti linnakool Tartu Kõrgemaks Algkooliks.

Tartu Linnamuuseumi fotod

30-ndatel aastatel tegutses samas majas ka Õhtune Ühisgümnaasium

Pärast II maailmasõda oli maja tehnikumide käsutuses. 1951–1967 asus seal Tartu Raudteetranspordi Tehnikum.

Tartu Linnamuuseumi foto

Kasutatud allikad:
Tartu: ajalugu ja kultuurilugu. Tartu Linnamuuseum : Ilmamaa, 2005
Tartu vanadel fotodel : fotosid Tartu Linnamuuseumi kogust. Tallinn : Tänapäev, 2009

Tartu Ülikooli Raamatukogu, 2010